

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
School-Based Management of Secondary School under the Secondary
Educational Service Area Office 30

แสงดาว คงนาวัง¹, แสงเดือน คงนาวัง², สำเร็จ คำโมง³,

วิมลพร สุวรรณแสนทวี⁴

Sangdown kongwawang¹, Sangduan kongnavang², Samret Commong³,

Vimonporn Suwanseantavee⁴

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : Sangdownkk60@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและศึกษาระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก ด้วยวิธีแวนแมกซ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มี 5 องค์ประกอบ คือ (1) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (2) การบริหารแบบพึ่งตนเอง (3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (4) การกระจายอำนาจและ (5) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้สามารถอธิบายองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้ร้อยละ 81.21 2) ระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2. โรงเรียนมัธยมศึกษา

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,2,3} North Eastern University

⁴ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิ

⁴ Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

* ได้รับบทความ: 8 มิถุนายน 2562; แก้ไขบทความ: 20 กันยายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 20 ตุลาคม 2562

Received: June 8, 2019; Revised: September 20, 2019; Accepted: October 20, 2019

ABSTRACT

This purposes of research were to analyzed the factors of school-based management and to study the opinion level of school-based management of Secondary school under the Secondary Educational Service Area Office 30. The sample were 317 administrators and teachers. The research tool was a questionnaire. The alpha 0.98. The statistic analyzed data were Exploratory Factor Analysis and Principal Component Analysis method and Orthogonal Rotation with Varimax Rotation method. The results of the study revealed that there were 5 factors of school-based management of secondary school under the Secondary Educational Service Area Office 30 including (1) Return Power to people (2) Self-Management (3) Participation (4) Decentralization and (5) Accountability. In particular, the obtained factors accounted for 81.21 percent of educational institutions under the secondary educational service area office 30. The opinion level of school-based management of Secondary school under the Secondary Educational Service Area Office 30 overall was at high level

Keywords : 1. School-Based Management 2. Secondary School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคปัจจุบันไปสู่ยุคข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทในสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ทุกประเทศต้องมีการวางแผนทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, 2551 : 58) การจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักสำคัญตรงกับแนวคิดหลัก การพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 22)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษาทั้งนี้ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มาตรฐานเป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมกำกับดูแล การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพและตรงตามความต้องการ คำนึงค่าเสมอภาคและเป็นธรรมรวมทั้งเป็นไปตามความต้องการของชุมชน อัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเน้นของสถาน

ศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 1-2)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนโดยตรง เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการ เกิดความคล่องตัวในการตัดสินใจ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อให้การจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด มีคุณภาพ เกิด ประสิทธิภาพและเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้นว่าเป็นความท้าทาย ผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องแสดงความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มีการกำกับและติดตาม ตรวจสอบปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวบ่งบอก ประสิทธิภาพและคุณภาพของผู้เรียน ความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ที่การบริหาร โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงการศึกษาและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (สัมมา รณิธย์, 2556 : 148)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

2.2 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา และผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน มัธยมศึกษา

3.3 หน่วยงานทางการศึกษาอื่น สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละ สถานศึกษา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและ ศึกษาความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 1,783 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถาน ศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 317 คน โดยการเปิดตาราง เครซี่และมอร์แกน โดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 30 ตัวแปร สร้างคำถาม จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก และหมุนแกนองค์ประกอบ แบบตั้งฉาก ด้วยวิธีแวนริแมกซ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดส่งถึงสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 317 ฉบับ โดยการส่งและตอบรับที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 290 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.48

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนขององค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีการวารีแมกซ์ (Varimax Rotation)

การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด (Correlation Matrix) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยเทคนิคของ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin)

2. การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Factor Extraction) โดยวิธี Component Analysis ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า Principal Component Analysis เกณฑ์การกำหนดจำนวนองค์ประกอบพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen values) มากกว่า 1.0 กำหนดจำนวนตัวประกอบล่วงหน้า ร้อยละของความแปรปรวนสะสม 60% ขึ้นไป

3. การหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) เพื่อให้ได้องค์ประกอบรวมที่ชัดเจน โดยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) เป็นการหมุนแกนที่ยังคงให้แกนองค์ประกอบตั้งฉากกัน หมายความว่า องค์ประกอบที่ได้เป็นอิสระต่อกันด้วยวิธีการวารีแมกซ์ (Varimax Rotation)

4. การสร้างคะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) ด้วยวิธี Rotation Method เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เหมาะสม จึงคัดเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตามผลการวิเคราะห์ Rotated Component Matrix ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป

5. การตั้งชื่อองค์ประกอบใหม่ ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบให้สื่อความหมายถึงตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบ

5. ผลการวิจัย

5.1 องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มี 5 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (2) หลักการบริหารแบบพึ่งตนเอง (3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (4) หลักการกระจายอำนาจและ (5) ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

องค์ประกอบ 1 มี 11 ตัวแปร คือ ข้อ 16 18 15 10 17 9 12 14 13 11 และ 8 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน มีตัวแปรดังนี้ 1) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา 2) สถานศึกษากำหนดแนวทางในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ 3) สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน 4) สถานศึกษาร่วมกับชุมชนระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบประมาณ ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา 6) ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ 7) ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 8) สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาด้านวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น 9) สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ 10) คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม บริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารงานทั่วไป 11) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

องค์ประกอบ 2 มี 9 ตัวแปร คือ ข้อ 26 23 24 25 27 20 21 22 และ 19 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการบริหารแบบพึ่งตนเอง มีตัวแปรดังนี้ 1) สถานศึกษามีระบบกำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายและของบุคลากรในสถานศึกษา 4) สถานศึกษาวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม 5) ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและภายนอก 6) สถานศึกษาการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงาน ที่สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของชุมชน 7) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ 8) ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า 9) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ทำงานอย่างอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจ

องค์ประกอบ 3 มี 4 ตัวแปร คือ ข้อ 5 4 6 และ 7 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีตัวแปรดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (SPBB) โดยคำนึงถึงภารกิจของการกระจายอำนาจ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดเน้นของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานของสถานศึกษา

องค์ประกอบ 4 มี 3 ตัวแปร คือ ข้อ 2 3 และ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ มีตัวแปรดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา 3) สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายงานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้

องค์ประกอบ 5 มี 3 ตัวแปร คือ ข้อ 29 30 และ 28 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีตัวแปรดังนี้ 1) คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจากรายงานประจำปี (SAR) 2) มีการรายงาน ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

5.2 ระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$, S.D.= 0.78)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ตัวแปรทั้ง 30 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มเป็นองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบ 1 หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา กำหนดแนวทางในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน สถานศึกษาร่วมกับชุมชนระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบประมาณ ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาด้านวิทยากรภายนอก

และภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม บริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (2551 : 259) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลการวิจัย พบว่าหลักการบริหารโดยให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหลักการบริหารตนเอง (Self-Management) ส่วนกลางทำหน้าที่เพื่อกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง

องค์ประกอบ 2 หลักการบริหารแบบพึ่งตนเอง

สถานศึกษามีระบบกำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมีการจัดระบบและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายและของบุคลากรในสถานศึกษาศึกษาวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและภายนอก สถานศึกษาการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงาน ที่สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของชุมชน จัดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ทำงานอย่างอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจสอดคล้องกับเวลา พุนชัย (2550 : 79-85) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาให้คณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมบริหารโดยการเป็นคณะกรรมการในการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติ และด้านการเงินให้เกิดความโปร่งใส และสอดคล้องกับ Agustinus Bandur (2012 : 845-873) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ความท้าทายและผลกระทบ (School-based managementdevelopments: challenges and impacts) เพื่อตรวจสอบการปฏิรูปนโยบายการบริหารโรงเรียนที่ใช้ในปัจจุบันในประเทศอินโดนีเซีย, ผลกระทบของการขยายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในระดับโรงเรียน, เพิ่มความท้าทายและการเผชิญหน้ากับสมาชิกสภาโรงเรียนและการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจในระดับโรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียน การปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ในแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ ตำราเรียน อาคารสถานที่ หลักสูตรของโรงเรียน และนโยบายระเบียบวินัยนักเรียน ในทางกลับกันเมื่อกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนได้สร้างการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในโรงเรียนรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ได้นำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จของนักเรียน

องค์ประกอบ 3 หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (SPBB) โดยคำนึงถึงภารกิจของการกระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเน้นของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานของสถานศึกษาสอดคล้องกับกบวสนาสายทอง (2553 : 99-105) ได้ทำการศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งพบว่าสถานศึกษาจัดวางโครงสร้างการบริหารงานบุคคลที่เป็นระบบด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ การเงิน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

องค์ประกอบ 4 หลักการกระจายอำนาจ

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคมส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายงานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้สอดคล้องกับทวิสิทธิ์ โลโธสง (2552 : 78) ได้ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีธรรมเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารควมมีการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้สนับสนุนงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

องค์ประกอบ 5 หลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจากรายงานประจำปี (SAR) มีการรายงาน ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

สอดคล้องกับเอมอร วิริยะขันติกุล (2555 : 102) ได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควมมีการแบ่งงาน 4 ฝ่าย อย่างชัดเจนโดยแต่ละฝ่ายมีผู้รับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถอย่างเหมาะสม โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งแจ้งให้ทราบและจัดทำโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องยอมรับการตัดสินใจ และการแสดงความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงานมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานควมมีความรวดเร็วและคล่องตัวมากกว่าที่เป็นอยู่จัดหาและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

6.2 ระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จรรยา เนาะกระโทก (2556 : 84-85) ที่ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติการบริหาร

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

7.2 หน่วยงานทางการศึกษาอื่น สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา

7.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

8. เอกสารอ้างอิง

จรรยา เนาะกระโทก. (2556). การปฏิบัติ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทวีสิทธิ์ โลโธสง. (2552). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ธวัชชัย รัตตัญญู. (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.

วัลภา พูนชัย. (2550). การศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วาสนา สายทอง. (2553). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สัมมา ธนินิธิ. (2556). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- _____. (2554). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2551). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2551 –2554. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอมอร วิริยะขันติกุล. (2555). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 4(1). 102-111.
- Agustinus Bandur. (2012). School-based Management Developments : Challenges and Impacts. *International Journal of Educational Administration*. 50(6). 845 – 873.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้ ความกรุณา ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ที่ให้คำปรึกษา ข้อคิดคำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ดร.สนั่น ใจโชติ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก และประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำให้งานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน